

Toomas-Andres Sulling 75

15. veebruaril tähistas oma 75. sünnipäeva üks Eesti meditsiini suurkujudest professor Toomas-Andres Sulling.

Juba üliõpilasena torkas ta silma teistest põhjalikuma huviga õpitava vastu. Aastatel 1961–1964 oli ta TRÜ üliõpilaste teadusliku ühingu kirurgiaringi vanem, sellele järgnes aspirantuur ning arstiteaduste kandidaadi (PhD) väitekirja „Pärgarteri ajutine ligatuur venoosse paisu tingimustes“ kaitsmine 1967. aastal. Suuna südame isheemiatõve uurimisele ja ravimisele oli ta valinud juba üliõpilasena ning õnneliku inimesena on tal olnud võimalus kogu elu nautida tookord valitud tee õigsust.

1960. aastatel alustati maailmas esimeste koronarograafiate ja šunteerimisoperatsioonidega. Noored arstid tollases Toome haavakliinikus võtsid uued ideed omaks ning otsustasid Eestis need juurutada. Dr Sullingust kujunes selle entusiastide grupi liider. Kuna võimalust välismaal kliinilist kogemust omandada ei olnud, siis alustati tasa ja targu: algul loomeksperimente tehes ning hiljem saadud oskusi kliinilisse töösse rakendades. Et koronaarkirurgia käivitada, oli vaja selgeks saada ja juurutada pärgarterite kuvamine. A. Sullingu teise väitekirja (*Dr. Med. Habil.*) teemaks oli „Koronarograafia kroonilise südame isheemiatõve diagnoosimises“. Töö kaitsmise ajal oli autor vaid 32aastane, mis oli Nõukogude Liidus teaduskraadi saajate seas erakordne vanus. Tema töö juhendajaks oli kuulus prof V. I. Kolesov, kes esimesena maailmas kasutas pärgarterite šunteerimiseks *a. thoracica interna*'t. Eestis jõuti esimese aortokoronaarse šunteerimise operatsioonini 1974. aastal.

Juubilari on iseloomustanud oskus suurelt unistada, uuest vaimustuda, hea vaist ja kõikeunustav kontsentreerumine oma põhiteemale. T. Sullingul on olnud harukordne võime valdav osa oma unistustest täide viia. Ta oli üks edukamaid arste NSVLi bürokraatialabürintides vahendite hankimisel. Ka töökaaslasi on ta osanud valida ja tema juhitud kollektiivist on välja kasvanud neli arstiteaduskonna professorit.

TRÜs on ta olnud üks alusepanijaid veresoontekirurgia laboratooriumile ning hiljem juba ÜMPI osakonnale, mida teati rohkem TRÜ Eesti südamekeskusena.

Pikki aastaid oli ta Eesti Kardiovaskulaar- ja Torakaalkirurgide Seltsi juhatuse esimees ning Eesti Kardioloogide Seltsi juhatuse liige. Ta on mitmete rahvusvaheliste organisatsioonide (European Academy of Sciences and Arts, European Association for Cardio-Thoracic Surgery, International Society for Minimally Invasive Cardiothoracic Surgery) liige. Ta valiti 1999. aastal Eesti 20. sajandi saja suurkuju hulka ning 2007. aastal Eesti Kardioloogide Seltsi auliikmeks.

Tema initsiatiivil toimus 1980. aastal TRÜ teaduslaborite ning kardioloogia ja koronaarkirurgia spetsialistide ümberpaiknemine Tartust äsja avatud Tallinna Kiirabihaiglasse. Sellist mitmekümne arsti, paljude ödede ning terve eriala „dessanti“ ühest linnast teise ei ole minu teada keegi varem ega hiljem korraldanud. TRÜ teaduslaborid koos hea kliinilise baasiga Tallinnas võimaldasid luua ülihea töökeskkonna. Tulemuseks olid maailmas väga uute meetodite arendamine ja kasutuselevõtt, tuhanded ravitud haiged ning 24 kaitstud väitekirja.

Mustamäel arenes välja üks parimatest kardiokirurgiakeskustest NSVLis, kuhu õppima saamine oli auasi. Südamekeskuse spetsialistid käisid pärgartereid opereerimas ja dilateerimas ning seeläbi kolleege õpetamas paljudes juhtivates kliinikutes. Tänu kardiokirurgilisele tegevusele toimus Tallinnas kardioloogias mõtteviisi kiire muutus, kogu infarktiravi korraldati ümber. Südamekeskuse kollektiiv sai 1985. aastal ENSV riikliku teaduspreemia ning T. Sulling koos paljude korüfeedega 1987. aastal NSVLi riikliku teaduspreemia.

Efektivsemate meetodite otsimine on kestnud kogu kirurgitöö jooksul. Viimased 20 aastat on ta uurinud ja juurutanud töötaval südamel opereerimise tehnikaid, ikka selleks, et vähem traumaatilisi meetodeid kasutades parandada ravitulemusi.

Õnneliku inimesena on dr Sulling rajanud oma koolkonna ning arstiabi struktuuri. Algsel kujul need paratamatult enam ei toimi. Tähtis on, et kogemus, vaimsus ja pühendumus kestavad palju laiemalt edasi.

Jaan Eha,
TÜ kardioloogiakliinik